

RECENZE LITERATURY/BOOK REVIEW

PETRA ŠOBÁŇOVÁ A KOL. VZDĚLÁVACÍ OBSAH V MUZEJNÍ EDUKACI.

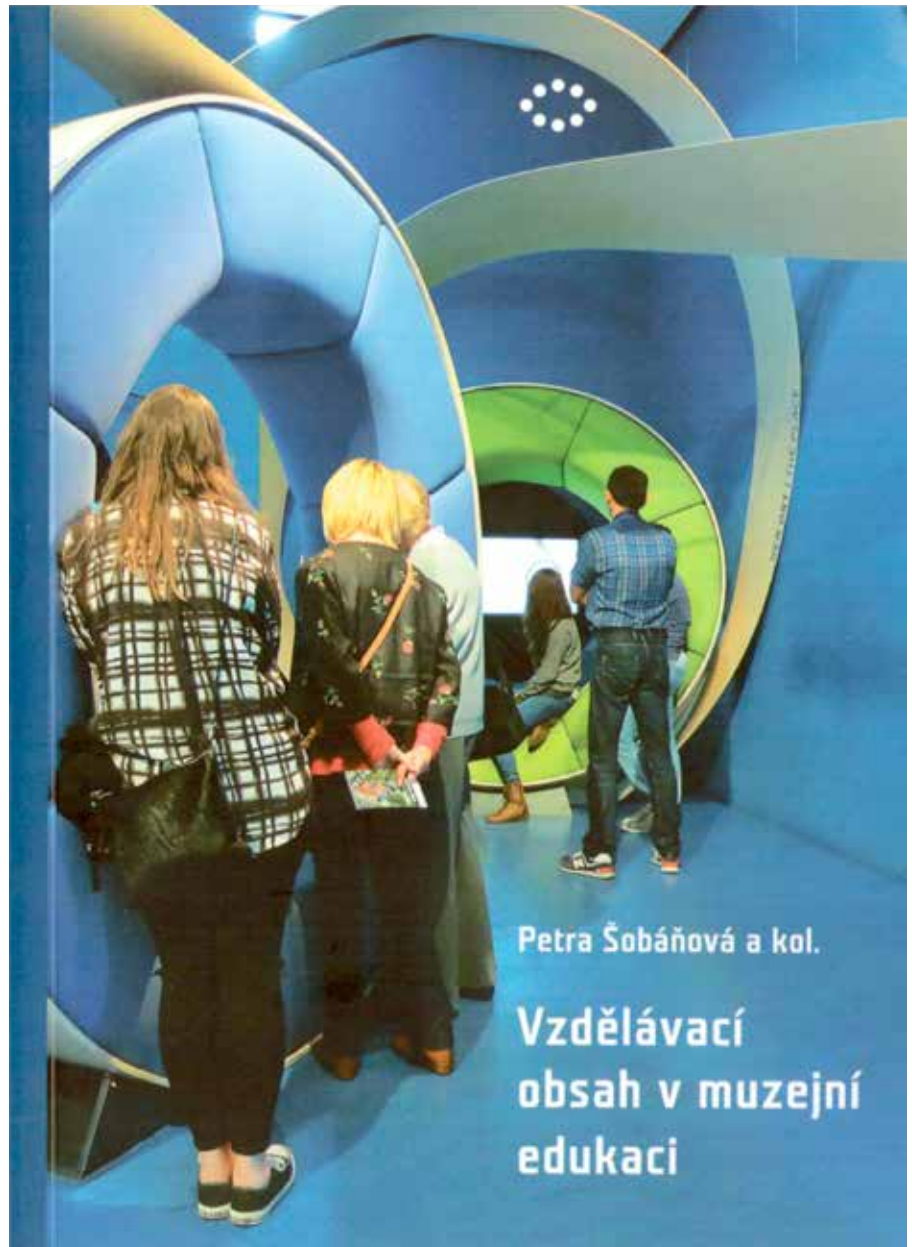
OLOMOUC: UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI, 2015.
ISBN 978-80-244-4625-7.

DOI: 10.5817/MuB2016-1-10

LUCIE JAGOŠOVÁ

Stejně tak jako v oblasti pedagogických věd, také v muzejní pedagogice v současnosti probíhají debaty nad didaktickou transformací obsahu a možnými strategiemi jeho uchopení, neboť muzeum jako jedna z paměťových institucí je nositelem silného edukačního potenciálu. Edukace v muzeu nezastřešuje pouze oblast vzdělávání, ale řeší a zastřešuje širokou oblast výchovy a kultivace jedinců-návštěvníků, nesoucí nesporný potenciál pro rozvoj osobnosti v rovině kognitivní, percepční, psychomotorické, emocionální i v rozvoji hodnotové orientace člověka.

Na rozdíl od pedagogů-učitelů jako specialistů s aprobačí v určitém specifickém oboru, jehož obsah-učivo také zprostředkovávají, u muzejních pedagogů širokospektrý zprostředkovávaný obsah v edukačním procesu v muzeu mnohonásobně přesahuje možnosti zvládnout multioborovou vysokoškolskou specializaci v širší odpovídající oborovému záběru konkrétního muzea. Muzejní pedagogové běžně varíují mezi řadou muzeem odborně zpracovávaných oborů a témat a často se tak nejprve sami musejí vyrovnat, v součinnosti s ostatními odbornými profesemi v muzeu, s osvojením obsahů na odpovídající úrovni tak, aby je mohli dále pomáhat zprostředkovávat široké škále návštěvníků. Zprostředkovávání obsahů muzejními pedagogy tak jde napříč vědními obory v muzeu zastoupenými, typy muzejní prezentace a prezentovaných muzeálií, reprezentující hmotné i nehmotné kulturní dědictví, i relevantních přístupů,



metod a prostředků muzejní didaktiky. Muzejní pedagog pomáhá podpořit proces učení v muzeu a z muzea vycházející nejen napřímo v průběhu edukačních programů

pro návštěvníky v přímém procesu učení ale také zprostředkovaně, samotným didaktickým uchopením výstavy či expozice anebo např. skrze samoobslužné edukační materiá-

ly určené individuálním a rodinným návštěvníkům muzea.

Velmi vítaným příspěvkem do oborové diskuse je proto publikace kolektivu v čele s Petrou Šobáňovou s názvem *Vzdělávací obsah v muzejní edukaci*,¹ která otevírá toto pro muzejní pedagogy klíčové téma. Publikace v sobě kombinuje teoretickou a aplikační rovinu tématu. První část knihy je věnovaná teoretickým východiskům zkoumání vzdělávacího obsahu a problematice didaktické redukce, transformace a rekonstrukce vzdělávacího obsahu (autorka Petra Šobáňová). Kapitola není namířena cíleně na ryze muzejněpedagogický pohled; tento teoretický rámec využívá hojně pohledu obecné pedagogiky a výtvarné pedagogiky na zkoumanou problematiku. Druhá část naopak přihlíží ke specifickým německé obecné didaktiky a oborové didaktiky umění (autorka Věra Uhl Skřivanová). Vzhledem k tomu, že problematika nebyla v kontextu oboru dosud zpracována, jeví se pojetí kapitoly v souladu s celkovým zpracováním problematiky v knize jako informačně přínosné a tematicky rozvíjející, ač je obsahové zacílení teoretické části knihy prvořadě šito na míru čtenářské obci výtvarných spíše než muzejních pedagogů.

Přemostěním od teorie k praxi je kapitola věnovaná obsahově zaměřenému způsobu zkoumání výukových situací v muzeu (autorka Petra Šobáňová). Nabízí možný postup vlastní analýzy a umožňuje lepší pochopení způsobu zpracování jednotlivých kazuistik,² zařazených dále v textu.³ Rozdílný způsob,

rozsah i pojetí zpracování kazuistik v recenzované publikaci adekvátně odráží oborovou praxi a varietu nejrozličnějších didaktických přístupů v muzejněedukační praxi. Základní model AAA analýzy,⁴ aplikovaný na „učební“ situace v muzeu, vychází z do určité míry přirovnatelného pohledu pedagoga (učitele) na interpretaci vzdělávacího obsahu pro konkrétní cílovou skupinu klientů (žáků), obvykle při kontaktní výuce.⁵ U pedagogů muzejních, resp. specifík edukace v muzeu, nacházíme dva (prolínající se) proudy uvažování, které korelují se základními liniemi muzejní didaktiky, a to výstavní muzejní didaktiku a prezentační muzejní didaktiku. Právě druhý z uvedených směrů reflektuje sledovaná publikace.

Při studiu aplikační části knihy však vyvstává otázka: do jaké míry je, vzhledem ke své nesporné analytické a časové náročnosti, tento evaluační model funkčně uplatnitelný v běžné muzejněedukační praxi? Jak lze vyvodit z některých publikovaných analýz, tato forma jako účinný nástroj evaluace v muzejní edukaci (vzhledem k možné multiplikovatelnosti edukačních programů díky časové stálosti expozice, z níž vycházejí) by se mohla rozšiřovat v praxi patrně spíše v návaznosti na edukační programy k expozicím.

Recenzovaná publikace je prvním počinem svého druhu a přes některé nekonceptní pokusy dalších autorů zůstává prozatím bezesporu současně jediným seriózním monografickým zpracováním problema-

tiky analýzy vzdělávacího obsahu v oborovém kontextu muzejní pedagogiky.

LUCIE JAGOŠOVÁ

Ústav archeologie a muzeologie,
Masarykova univerzita

1 ŠOBÁŇOVÁ, Petra a kol. *Vzdělávací obsah v muzejní edukaci*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4625-7.

2 Použitý model konceptové analýzy pracuje s celkem třemi vrstvami (konceptová vrstva, tematická vrstva, kompetenční vrstva) a dvěma operačními přechody mezi nimi, s vyústěním do výsledného konceptového diagramu, zachycujícího schematicky model výuky.

3 Na jednotlivých konceptových analýzách se autorsky podíleli (dle pořadí analýz) Kateřina Tomešková, Silvie Čermáková, Kateřina Dyrtrtová,

Jan Slavík, Jindřich Lukavský, Ann Luise Kynast, Marek Šobáň, Barbora Svátková, Lenka Mrázová, Zdeněk Žanda, Alžběta Flachsová.

4 Těmito třemi A jsou: 1) Anotace edukačního programu (kontext výukové situace, didaktické uchopení obsahu), 2) Analýza edukačního programu (struktura obsahu, rozbor transformace obsahu s výhledem k alteraci) a 3) Alterace (posouzení kvality, návrh alterace a jejího přezkoumání).

5 Viz JANÍK, Tomáš a kol. *Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6349-5.